

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 8 oktober 2020

Mål nr

Ö 2081-19

PARTER

Klagande

Polismyndigheten
Rättsenhet Stockholm
Förvaltningsrätt 7
106 75 Stockholm

Ombud: Juristen MS

Motpart

SM

SAKEN

Felparkeringsavgift

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts beslut 2019-03-26 i mål ÖÄ 1385-19

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Polismyndigheten har yrkat att Högsta domstolen, med ändring av hovrättens beslut, ska fastställa myndighetens beslut.

SM har motsatt sig att hovrättens beslut ändras.

SKÄL

Bakgrund

1. SM parkerade sin tyskregistrerade bil i Stockholm på en plats där avgiftsplikt gällde enligt lokala trafikföreskrifter. Hon betalade avgiften med en mobil betaltjänst. På den tyska registreringsskylten fanns två bokstäver följda av ett mellanrum, därefter två bokstäver också följda av ett mellanrum och slutligen fyra siffror. Vid registreringen av betalningen angav hon sitt registreringsnummer med bindestreck där det på registreringsskylten fanns mellanrum.
2. En parkeringsanmärkning utfärdades. I den angavs att det inte hade visats att avgift eller motsvarande var betald.
3. SM bestred betalningsansvar för parkeringsanmärkningen. Polismyndigheten lämnade bestridandet utan bifall med hänvisning till att hennes sätt att ange registreringsnumret hade medfört att det inte varit möjligt för parkeringsvakten att kontrollera att avgiften hade betalats.

4. SM överklagade till tingsrätten som undanröjde betalningsansvaret för parkeringsanmärkningen. Polismyndigheten överklagade tingsrättens beslut men hovrätten har avslagit överklagandet.

Den rättsliga regleringen och dess innebörd

Förutsättningar för felparkeringsavgift

5. När det enligt lokala trafikföreskrifter gäller särskilda villkor för parkering ska avgift betalas på det sätt som anges på platsen och enligt angiven taxa (se 3 kap. 49 a § andra stycket 1 trafikförordningen, 1998:1276). Den som överträder bestämmelsen är skyldig att betala felparkeringsavgift.

6. Ägaren av ett fordon, för vilket en parkeringsanmärkning har meddelats, får hos Polismyndigheten skriftligen anmäla att han eller hon bestrider betalningsansvar. Finner myndigheten att parkeringsanmärkning inte borde ha meddelats eller att den som bestritt betalningsansvar av någon annan anledning inte är betalningsansvarig, ska myndigheten undanröja betalningsansvaret. (Se 9 § lagen, 1976:206, om felparkeringsavgift.)

7. Reglerna om felparkeringsavgift är utformade för att skapa ett enkelt system med rationella rutiner och en hög betalningsfrekvens samtidigt som rättssäkerhetsintresset tillgodoses (se prop. 1975/76:106 s. 34).

8. Det finns ingen bestämmelse i lagen om felparkeringsavgift eller de författningar som knyter an till lagen som ger en domstol någon möjlighet att undanröja betalningsansvaret för en meddelad parkeringsanmärkning på den grunden att betalningsansvaret framstår som oskäligt (jfr 10 § lagen, 1984:318, om kontrollavgift vid olovlig parkering, som är tillämplig vid parkering på privat mark).

9. Av allmänna rättsgrundsatser följer emellertid att en domstol kan undanröja betalningsansvaret i vissa undantagsfall. I rättsfallet ”Månadsmärket i vindrutan” NJA 2005 s. 17 har Högsta domstolen uttalat att betalningsansvaret kan undanröjas med stöd av sådana rättsgrundsatser i situationer då det inte har funnits någon faktisk möjlighet att följa parkeringsbestämmelserna eller hinder mot detta har uppstått på grund av nöd eller någon jämförbar intressekollision. Att en tillämpning av bestämmelserna i ett enskilt fall leder till ett mindre rimligt resultat är däremot inte i sig grund för undanröjande av betalningsansvar (jfr ”Det felparkerade fordonsvraket” NJA 2015 s. 98 p. 12).

Närmare om fullgörandet av avgiftsskyldigheten

10. Vid användning av en parkeringsbiljett eller motsvarande ska denna placeras på visst sätt så att tidsangivelser eller andra uppgifter om att villkoren för parkeringen är uppfyllda är väl synliga och läsbara utifrån (se 3 kap. 49 a § andra stycket 2 trafikförordningen). När parkeringen i stället registreras i en parkeringsautomat eller en mobil betaltjänst, får det på motsvarande sätt krävas att registreringen görs på ett sådant sätt att betalningen i det elektroniska systemet utan svårighet kan härledas till fordonet vid en efterföljande kontroll. Den som parkerar måste anses ha ett långtgående ansvar i detta avseende.

11. En förutsättning för upprätthållandet av detta ansvar är att de system som tillhandahålls för betalning och registrering utformas så att den enskilde utan alltför stora svårigheter kan fullgöra sina skyldigheter. I första hand kan detta åstadkommas genom tydliga instruktioner och genom tekniska system som är enkla att använda. Vid utformningen av sådana system och vid fastställande av rutiner för efterföljande kontroller kan också, i rimlig och begränsad utsträckning, hänsyn behöva tas till vissa variationer när det gäller hur registreringsnummer anges. Om det inte ges någon tydlig anvisning finns

det anledning att räkna med att olika alternativ kan förekomma, främst när det gäller om och i så fall hur avstånd mellan olika led i en teckenkombination markeras.

12. Även om det alltså kan ställas vissa krav på den som upplåter parkeringen när det gäller att skapa förutsättningar för fullgörandet av avgiftsskyldigheten så ansvarar den som parkerar alltid för sina egna förbiseenden och misstag i samband med betalning och registrering av parkeringsavgift. Det gäller även om ett sådant förbiseende eller misstag i det enskilda fallet i och för sig framstår som ursäktligt. Det innebär bl.a. att det förhållandet att någon, exempelvis på grund av stress eller trötthet, har kastat om eller angett felaktiga siffror eller bokstäver inte kan påverka betalningsansvaret.

13. Av det sagda följer att i den situationen att avgiften visserligen är betald men betalningen inte har kunnat härledas till rätt fordon så kan den som har parkerat inte anses ha fullgjort sin avgiftsskyldighet, om detta beror på något förbiseende eller misstag vid registreringen av betalningen.

14. Om en sådan situation uppkommer utan att det beror på förbiseende eller misstag, finns det däremot utrymme för en mer nyanserad bedömning. En sådan bedömning får göras med utgångspunkt i det långtgående ansvar som den som parkerar har när det gäller att se till att skyldigheten fullgörs men också med beaktande av hur de objektiva förutsättningarna för detta har varit i det enskilda fallet (jfr p. 11 och ”Månadsmärket i vindrutan”).

15. Om bedömningen leder till slutsatsen att den enskilde har gjort vad som objektivt sett rimligen kan krävas av honom eller henne för att betala på det sätt som anges på platsen, får avgiftsskyldigheten anses vara fullgjord. I så fall ska betalningsansvaret för en meddelad parkeringsanmärkning undanröjas.

Bedömningen i detta fall

16. SMs fordon har parkerats på en plats där det enligt lokala trafikföreskrifter gäller särskilda villkor för parkering. Det har därmed funnits en skyldighet att betala avgift på det sätt som har angetts på platsen och enligt angiven taxa. Det är klarlagt att hon har betalat enligt gällande taxa men parkeringsvakten har vid den efterföljande kontrollen inte kunnat härleda betalningen till fordonet på grund av att registreringsnumret har angetts med bindestreck där det på registreringsskylten fanns mellanrum.

17. Det är inte självklart hur ett registreringsnummer rätteligen ska anges i aktuellt hänseende. Det finns inte någon enhetlig ordning när det gäller om eller på vilket sätt avstånd mellan olika led i teckenkombinationer markeras. Vid angivande av svenska bilregistreringsnummer skrivs alla tecken ofta i en följd trots att det på skylten finns ett mellanrum efter de tre första bokstäverna. Olika varianter förekommer också när det gäller t.ex. personnummer, kontonummer och telefonnummer. Ibland skrivs alla siffror i en följd och ibland används mellanslag eller bindestreck.

18. Såvitt framkommit har det inte i anslutning till parkeringen eller i den mobila betaltjänst som användes funnits några närmare anvisningar om hur registreringsnumret skulle anges. Varken vid utformningen av systemet för registrering eller vid den efterföljande kontrollen har någon hänsyn tagits till de variationer som det, i avsaknad av närmare anvisningar, finns anledning att räkna med när det gäller hur avstånd mellan olika led markeras vid angivande av i synnerhet utländska registreringsnummer. Förhållandena har heller inte varit sådana att det kan krävas att SM skulle ha vidtagit ytterligare åtgärder för att ta reda på hur registreringen rätteligen skulle göras.

19. Mot denna bakgrund har SM gjort vad som vid en objektiv bedömning rimligen kan begäras av henne för att betala avgift på det sätt som har angetts på platsen. Hon får därmed anses ha fullgjort sin avgiftsskyldighet enligt

3 kap. 49 a § andra stycket 1 trafikförordningen (jfr p. 14 och 15). Det finns således förutsättningar att undanröja betalningsansvaret.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Anders Eka, Ann-Christine Lindeblad, Dag Mattsson, Malin Bonthron och Johan Danelius (referent)
Föredragande justitiesekreterare: Lina Nestor